

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

**Beleidsplan
Stichting Landschapsbeheer Zeeland
2018-2019**

Vastgesteld in bestuur SLZ op 29 november 2017

Inhoudsopgave

Samenvatting beleidsplan.....	3
1. Inleiding	4
2. Missie	4
3. Organisatie	4
3.1 Formatie.....	5
3.2 Organisatieonderdelen	5
3.2.1. Managementteam	5
3.2.2. Afdeling Kennis & Verkenning	6
3.2.3. Afdeling Administratie en Financiën	6
3.2.4. Afdeling Coördinatie vrijwilligers	6
3.2.5. Afdeling Projecten.....	6
3.3 Samenwerking	6
4. Werkvelden	6
4.1 Landschapselementen	7
4.2 Bedrijfsmatig natuurbeheer	7
4.3 Cultuurhistorie	7
4.4 Biodiversiteit	7
4.5 Toegankelijkheid	8
4.6 Bewonersparticipatie	8
5. Financiën	9

Samenvatting beleidsplan

Speerpunt van SLZ is het samenwerken in het landschap, met mensen. SLZ richt zich op de kleine landschapselementen op terreinen van derden: dié elementen die van oudsher te vinden zijn in ons landschap en die zorgen voor herkenbaarheid en afwisseling. SLZ adviseert en biedt praktische ondersteuning aan eigenaren van waardevolle natuurlijke en cultuurhistorische landschapselementen. Indien mogelijk wordt voor de werkzaamheden gebruikt gemaakt van vrijwilligers of wordt er gekeken naar mogelijkheden voor participatie van bewoners.

SLZ profileert zich voor de periode 2018-2019 als netwerkorganisatie en als samenwerkingspartner bij bewonersparticipatie. Daarnaast wordt in deze periode ingezet op projectmatig werken en verdieping van kennis van verschillende aspecten van het landschap.

Met 51.0000 vrijwilligersuren per jaar (34 fte bij uitgangspunt dat 1 fte 1500 uur maakt) en vele contracten met particuliere eigenaren heeft SLZ een breed maatschappelijk draagvlak.

1. Inleiding

Het beleidsplan 2018-2019 geeft de richting aan van de werkzaamheden en activiteiten die Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) neemt. Inhoudelijk wordt vastgehouden aan de lijnen uitgezet in het beleidsplan 2014-2017 waarbij de primaire insteek blijft het beheer van het landschap op basis van natuurwaarden in het cultuurlandschap en kleine cultuurhistorische landschapselementen in samenwerking met eigenaren, vrijwilligers en bewonersparticipanten.

Aandachtspunten voor de periode 2018-2019 zijn:

- Samenwerking met overheden in karakteristieke en/of cultuurtechnisch waardevolle gebieden die vragen om specifiek en arbeidsintensief beheer
- Stimuleren initiatieven voor bewonersparticipatie
- Vanuit eigen professie richten op de sociale component en maatschappelijke trends in het landelijk gebied
- Werken aan verbindingzones tussen natuurgebieden en het landelijk gebied tbv soortendiversiteit
- Verbreden kennis en vaardigheden om te werken in internationaal verband
- Richten op een financieel gezonde organisatie die projectmatig werkt en samenwerkt met andere provinciale organisaties op cultuurhistorie, biodiversiteit, landschapsbeheer en natuureducatie

Gezien de financiële situatie van de organisatie is gekozen op meer bedrijfsmatig en projectmatig te gaan werken om zo meer stuur te krijgen op de inkomsten en uitgaven. Dit vergt voor de organisatie een aanzienlijke aanpassing. Deze verandering is ingezet in 2017 maar zal vanaf 2018 geïmplementeerd worden. Vanwege deze grote aanpassing is bewust gekozen voor een beleidsplan van 2 jaar in plaats van de gebruikelijke 4 jaar.

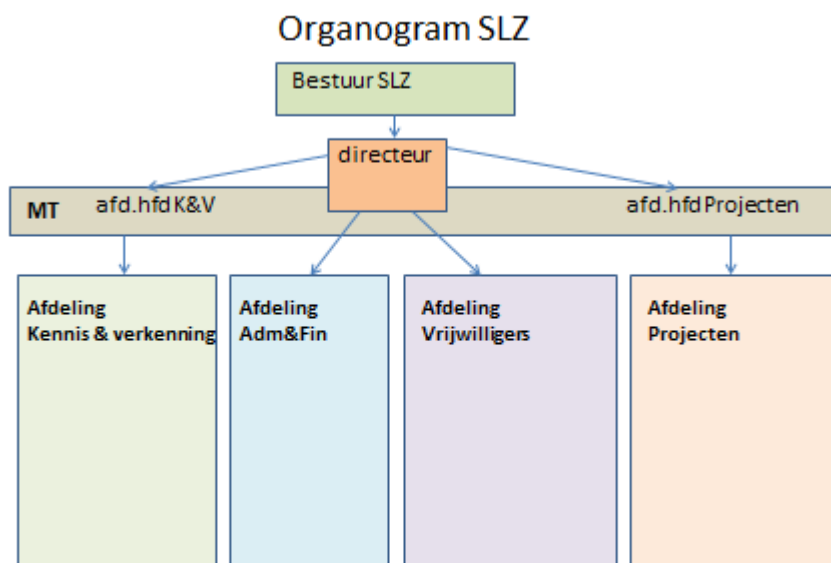
2. Missie

SLZ werkt aan het in stand houden en vergroten van karakteristieke landschapselementen en natuurwaarden in het landelijk gebied. Hierbij richt SLZ zich vooral op het beheer van kleinschalige cultuurhistorische elementen en de biodiversiteit van het cultuurlandschap en het vergroten van de toegankelijkheid en beleving van deze waarden. SLZ heeft zelf geen eigendommen en werkt altijd op terreinen van derden. Hierbij werken we in nauwe samenwerking met eigenaren, participanten en met vrijwilligers.

De Slogan van SLZ is dan ook "Samen werken aan ons landschap".

3. Organisatie

SLZ is een projectorganisatie, die gebouwd is rond een vaste professionele basis. Typische kernkwaliteiten van SLZ zijn samenwerken (met eigenaren, vrijwilligers, bewonersparticipanten, provinciale organisaties) en pragmatische kennis van landschapsbeheer van het cultuurlandschap in het algemeen met daarbij een verdieping in de werkvelden landschapselementen, toegankelijkheid, cultuurhistorie, biodiversiteit en bedrijfsmatig natuurbeheer.

Figuur 1: Toekomstig organogram voor de periode 2018 en verder. De pijlen staan voor de aansturinglijnen.

3.1 Formatie

Een Indicatie voor de ontwikkeling van de formatie van de organisatie is opgenomen in tabel 1.

ORGANISATIE SLZ	AANTAL FORMATIEPLAATSEN		
	2017	2018	2019
Management (*1)	1,5	1,5	1,5
Administratie en financiën	2,2	1,9	1,8
Kennis en verkenning	4,9	5,3	5,1
Projecten	4,3	3,9	3,7
Coördinatie vrijwilligers (*2)	5,7	5,1	4,9
TOTAAL FORMATIEPLAATSEN	18,5	17,7	17,0

Tabel 1: Het aantal vaste formatieplaatsen van SLZ.

*1: het management bestaat uit de directeur en een deel van de inzet van de afdelingshoofden

*2: bij coördinatie vrijwilligerswerk is de bij SLZ, via werkgelegenheidsmaatregelen, ingehuurd medewerkers niet opgenomen. Het betreft 1 medewerker met de omvang van 0,65 fte.

3.2 Organisatieonderdelen

3.2.1. Managementteam

Het managementteam bestaat uit de directeur, het afdelingshoofd Projecten en het afdelingshoofd Kennis en Verkenning. Alle relevante besluitvorming, binnen het mandaat van het bestuur, vindt plaats in het managementteam. Hiernaast is het management verantwoordelijk voor de personele

begeleiding en de concern communicatie. De directeur is verantwoordelijk voor het adviseren en relatiebeheer naar het bestuur en is eindverantwoordelijk voor de integriteit van de organisatie.

3.2.2. Afdeling Kennis & Verkenning

De afdeling Kennis en verkenning draagt zorg voor de inbreng van kennis in projecten, mede door de inzet van medewerkers van deze afdeling in de projecten. Tevens zoekt deze afdeling actief naar nieuwe projectinitiatieven voor SLZ en draagt bij aan de SLZ-brede communicatie en natuureducatie.

3.2.3. Afdeling Administratie en Financiën

De afdeling Administratie en Financiën zijn de frontoffice van de organisatie en dragen zorg voor de postafhandeling, bereikbaarheid, boekingen en betalingen, het maken van overzichten van de totale projectinzet en het opstellen van de begrotingen en jaarrekeningen. Daarnaast kunnen medewerkers van deze afdeling worden ingezet voor administratieve taken en financiële deskundigheid in projecten.

3.2.4. Afdeling Coördinatie vrijwilligers

De afdeling Coördinatie vrijwilligers organiseert, initieert, stimuleert en faciliteert de inzet van vrijwilligers. De vrijwilligers zijn de motor achter veel beheersmaatregelen. Binnen deze afdeling worden ook de belangen behartigd van de bewonersparticipanten en vindt de organisatie plaats van tal van algemene randvoorwaarden zoals beheer materieel en Arbo.

3.2.5. Afdeling Projecten

De afdeling Projecten draagt zorg voor het projectmatig werken in projecten. In deze afdeling zitten de projectleiders van alle projecten. Deze projectleiders sturen op de aspecten tijd, geld, kwaliteit en capaciteit van de individuele projecten en verantwoorden deze sturing regelmatig naar het afdelingshoofd. Voor alle nieuwe projecten worden uniforme projectplannen geschreven waarbij meer de nadruk komt te liggen op risicomanagement.

3.3 Samenwerking

SLZ oriënteert zich op een intensivering van de samenwerking met andere Zeeuwse organisaties op het gebied van landschap, natuur of cultuurhistorie zoals Het Zeeuws Landschap of SCEZ.

4. Werkvelden

De activiteiten die SLZ in de periode 2018-2019 wil uitvoeren zijn per werkveld beschreven met het oog op het beleid, verwachte ontwikkelingen en de speerpunten. Basistaken en projecttaken zijn genoemd, omdat deze onderling verbonden zijn. Rode draad in de werkvelden is de betrokkenheid van mensen bij hun omgeving: de eigenaar die zelf zorgt voor zijn landschapselementen, de vrijwilliger die de eigenaar daarbij helpt, de bewoner die in actie komt, de toerist die komt recreëren. Binnen de organisatie van SLZ heeft ieder werkveld een werkveldtrekker die overzicht over het werkveld behoudt, op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen, de dwarsverbanden in de projectorganisatie legt en oog heeft voor kansen voor SLZ en nieuwe projecten.

4.1 Landschapselementen

Onder natuur en landschapsbeheer valt het behouden en vergroten van karakteristieke natuur en landschapsbeheer door particulieren en overheden. Het gaat hier om gezamenlijke projecten met de eigenaren om kleine cultuurhistorische elementen te behouden, restaureren of nieuw aan te brengen. Doelstellingen voor de komende periode zijn: abonnement-vormen beter op elkaar afstemmen; verbeterde samenwerking met overheden zoals gemeenten, waterschap en Rijkswaterstaat; uitwerken plan voor herstelde streekeigen erven.

4.2 Bedrijfsmatig natuurbeheer

Zeeland is van oudsher een belangrijk bolwerk voor soorten die gebonden zijn aan het agrarisch gebied en nu sterk onder druk staan. Effectieve maatregelen zijn dus nodig in kansrijke gebieden voor het behouden van de natuur in deze gebieden. SLZ kan inzicht geven waar potentieel geschikte gebieden liggen voor akkernatuur en wat de biotoopeisen van karakteristieke soorten zijn.

Niet alleen de natuur verandert; ook de variatie aan gewassen en rassen verandert. Het is belangrijk om oude rassen (fruit, landbouwgewassen en vee) en de specifieke genetische kenmerken, te behouden. Verder ziet SLZ diverse mogelijkheden om op en in samenwerking met bedrijven tijdelijke of permanente natuur in te richten.

Voor SLZ ligt hier een ondersteunende, adviserende, verkennende, onderzoekende, voorlichtende en soms initiërende taak. Kwaliteit en continuïteit zijn daarbij belangrijke items, naast het stimuleren van zelfwerkzaamheid. Specifieke kennis dient verzameld te worden en bij uitvoerende partijen onder de aandacht gebracht te worden. Contacten met agrariërs, agrarische natuurverenigingen en bedrijven zijn belangrijk. SLZ zal bevorderen dat ieder verantwoordelijkheid kan nemen voor natuur- en landschapsbeheer.

4.3 Cultuurhistorie

In werkveld cultuurhistorie richt SLZ zich met name op het behoud en beheer van cultuurhistorische landschapselementen. Ze heeft daarbij vooral een ondersteunende rol en is niet zozeer zelf de uitvoerende partij; wel wordt uitvoering gestimuleerd en ondersteund. Een belangrijk aspect daarbij is de mogelijkheid een beroep te doen op een netwerk van bestaande uit organisaties, individuen en bedrijven met de benodigde kennis en vaardigheden. SLZ is daarbij steeds vaker de bemiddelaar tussen alle betrokken partijen. Eigenaren van elementen kunnen van of via SLZ advies, informatie, subsidie, praktische hulp of andere ondersteuning krijgen. Vrijwilligers die iets willen betekenen in het beheer of behoud, worden door SLZ gefaciliteerd. Veel elementen zijn op deze manier hersteld. Voorheen was herstel vooral objectgericht. Indien mogelijk werd het project breder gezien en een nieuwe functie of de directe omgeving daarbij meegenomen. Uitgaan van behoud door ontwikkeling, en een integrale werkwijze biedt wellicht meer mogelijkheden voor de toekomst om tot concrete resultaten te komen.

4.4 Biodiversiteit

SLZ zet haar deskundigheid en kennis van soortenbeheer in om succesvolle projecten op te zetten en uit te voeren. De activiteiten vallen in drie hoofdgroepen uiteen:

- werken aan soortenbeheer door middel van het opzetten, coördineren en ondersteunen van diverse vrijwilligersnetwerken
- advisering van overheden, bedrijven en particulieren op terrein biodiversiteit.
- inventarisatie en monitoring van flora en fauna, via verschillende methoden (ook SNL monitoring bij particulieren)

Er liggen flinke kansen in het bestrijden van exoten. Bij de implementatie van het nieuwe beleid in Zeeland kan SLZ een trekkende en eventueel coördinerende rol oppakken bij het bestrijden van exoten en met name bij particulieren ook een uitvoerende rol.

Wilde bijen staan de laatste tijd veel in de belangstelling, omdat het er niet goed mee gaat. SLZ heeft als een van de weinige Zeeuwse organisaties veel kennis in huis, waardoor we in staat zijn beheerplannen te maken en uitvoeren, terreinen en soorten te monitoren.

4.5 Toegankelijkheid

Wandelen is de meest beoefende buitensport activiteit in Nederland (6,6 miljoen Nederlanders wandelen regelmatig). In Zeeland behoort het tot de meest favoriete activiteiten van bezoekers. Wandelen levert een belangrijke bijdrage aan de geestelijke en lichamelijke gezondheid van mensen, vandaar dat overheden en gezondheidsorganisaties het willen stimuleren. In Zeeland is ook de economische factor van belang; hoe meer wandelmogelijkheden, hoe meer bezoekers, dus meer inkomsten.

Al met al is dit reden voor de overheden om wandelen te bevorderen. Dit gebeurt op deze wijze:

- vergroten van de toegankelijkheid van het platteland door de realisatie van “boerenlandpaden”.
- realisatie van routes en bewegwijzering via het Wandelnetwerk Zeeland.
- realisatie van kleine wandelingen rond kernen; de zogenaamde “ommetjes”.
- realisatie van themawandelingen rond interessante thema’s in het landschap zoals landschap, cultuur en gebeurtenissen.
- uitdragen van de routes via kaarten, folders, boekjes, websites en sociale media.
- vergroten van de betrokkenheid van bewoners en bezoekers bij de wandelroutes en paden.
- Ruim 150 vrijwilligers zijn betrokken bij de realisatie en het beheer van het Wandelnetwerk.
- SLZ zit in de adviesgroep ‘Wandelnetwerk Zeeland’ samen met Provincie Zeeland, VVV en Wandelnet. In deze groep worden alle ontwikkelingen rond het Wandelnetwerk besproken en ontstaan nieuwe initiatieven.

Naast het wandelnetwerk wil SLZ zich ook op andere mogelijkheden richten om de toegankelijkheid van het landelijk cultuurgebied te vergroten.

4.6 Bewonersparticipatie

SLZ heeft als doelstelling activiteiten met bewoners te faciliteren vanuit het doel: samenwerken in het landschap. Aanleiding om met bewoners aan de slag te gaan is vaak een bewonerswens tot aanleg of beheer, vaak op het gebied van groen of cultuurhistorie, in de eigen omgeving.

Voor SLZ is het van belang dat er wordt ingezet op goed, kwalitatief en duurzaam groenbeheer of onderhoud met bewoners. SLZ stelt zich naar hen ondersteunend en adviserend op.

Bewonersparticipatie biedt kans om de betrokkenheid en het draagvlak van de bewoners bij landschap en cultuur te vergroten. Bewoners willen vaak niet structureel maar af en toe een handje helpen en zijn vaak niet direct gebonden aan SLZ als vrijwilliger.

De basis van de samenwerking met SLZ is vaak een initiatief van de bewoners en leidt vaak tot het gezamenlijk opstellen van een haalbaar en realistisch plan. De uitvoering vindt vaak plaats met de bewoners en vrijwilligers; het beheer blijft veelal bij de bewoners.

SLZ biedt bewoners meerwaarde door het ter beschikking stellen van kennis over landschapselementen, cultuurhistorie, oude fruitrassen, fondsenwerving, inrichting, beheer en onderhoud; door het aanbieden van gereedschappen; het inzetten van ervaren vrijwilligers; en door het aanbieden van cursussen.

Bewonersinitiatieven nemen toe en ook is er in steeds meer gemeenten en andere overheden ruimte voor bewonersparticipatie. Als een overheidsorganisatie zoekt naar een manier om bewoners praktische te betrekken kan SLZ een brug vormen tussen deze overheid en de bewoners. Los van de verfraaiing en beleving van het landschap resulteert bewonersparticipatie ook tot een breed draagvlak van het landschapselementen en voor sociale cohesie in de buurt.

5. Financiën

De financiële positie bij SLZ is zorgelijk; in de periode 2014-2017 is ieder jaar ingeleverd op de voorzieningen en/of de reserves. De huidige reserves zijn laag voor een organisatie van deze omvang. SLZ is onvoldoende meegegroeid in de strikte outputsturing van de opdrachtgevers en heeft, vanuit de ideologie van biodiversiteit en cultuurhistorie, te veel activiteiten voortgezet die niet werden gefinancierd. In 2017 is gestart met het scherper projectmatig werken om een betere controle te behouden op de financiële positie. Ook is in 2017 besloten, vanuit de financiële positie van de organisatie, terughoudend te zijn met invullen van de vaste formatie bij vertrek medewerkers. Het aantrekken van vaste medewerkers zal enkel plaatsvinden bij uitzicht op een positief resultaat en bij uitzicht op een voldoende grote opdrachtenportefeuille.

SLZ blijft een organisatie zonder winstoogmerk; wel is de insteek voor 2018-2019 voldoende reserves op te bouwen om risico's het hoofd te kunnen bieden binnen de randvoorwaarden van een AMBI-organisatie. SLZ is en blijft een, door het CBF erkende, goede doelen organisatie.

Op de balans van SLZ staan momenteel 2 soorten reserveringen; reserves en voorzieningen. Hieronder worden deze nader toegelicht.

Reserves.

SLZ beschikt over enkele continuïteitsreserves en bestemmingsreserves om risico's enigszins het hoofd te kunnen bieden.

De doelstellingen van deze reserves, zoals ook al opgenomen in het beleidsplan 2014-2017, zijn:

- Algemene reserve: = aanschafwaarde vaste activa minus boekwaarde.
- Risico reserve: = 5% van de jaarinkomsten.
- Reserve arbeidsongeschiktheid: = 7% van de loonsom.
- Reserve machinebreuk: = 15% van de aanschafwaarde.
- Reserve activa bedrijfsmiddelen: = boekwaarde activa bedrijfsmiddelen.
- Reserve activa doelstelling: = boekwaarde activa doelstelling.

Bovenstaande doelstellingen passen binnen de voorschriften van het CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving).

De reserves zijn in de periode 2012-2016 flink afgenomen door een negatief resultaat; zie ook tabel 2.

Jaarrekening SLZ	Resultaat (in €)
2012	-6.739
2013	-65.147
2014	-211.985
2015	-5.013
2016	-34.947

Tabel 2: Overzicht van het resultaat SLZ in de laatste jaren conform de jaarrekeningen.

Vorzieningen.

SLZ beschikt over voorzieningen die dienen om afgesproken toekomstige activiteiten te bekostigen. Dit betreft vooral financiële afspraken in meerjarige contracten met particuliere grondeigenaren/gebruikers. Bij het sluiten van het contract wordt een financiële verplichting voor meerdere jaren aangegaan; deze totale verplichting wordt als voorziening op de balans opgenomen. De voorzieningen maken geen deel uit van het eigen vermogen, maar zijn in wezen langlopende schulden. Het handelt om:

- onderhoudsovereenkomsten voor landschapselementen (voormalige VOL overeenkomsten), looptijd 10 jaar.
- contracten voor in stand houden wandelpaden (inclusief groot onderhoud), looptijd 7 jaar.
- groot onderhoud/vervanging van onderdelen wandelnetwerk (bruggen, trekvloten enz.).